

ἡμᾶς, ἐπευφημήσαντες τὴν ἡμετέραν Ἀποστολὴν, διαβιβάζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Κύπρου πρὸς ὑμᾶς ἅπαντας, ὀλοφύχως ἀναφωνοῦντες, ἢ αἰωνίως ὑπερένδοξος Ἑλλάς, ζήτω!

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ἡ Ἀκαδημία ἐκλήθη εἰς ἐπιστημονικὰ συνέδρια καὶ συγκεντρώσεις: 1) ὑπὸ τῆς **Royal Society, London**, εἰς τὰς ἑορτὰς ἐπὶ τῇ 300ῃ ἐπετείῳ τῆς γεννήσεως τοῦ Isaac Newton, 2) ὑπὸ τῆς **National Academy of Washington** καὶ τῆς **American Philosophical Society, Philadelphia** εἰς τὴν γενικὴν σύνοδον τῶν ἀνωτέρω ἰδρυμάτων καὶ 3) ὑπὸ τῆς Ἑλβετικῆς Ἐταιρείας τῶν **Φυσικῶν Ἐπιστημῶν** εἰς τὸ συνέδριον ἐπὶ τῇ 200ῃ ἐπετείῳ τῆς ἰδρύσεώς της.

ΑΘΛΟΘΕΣΙΑΙ

Ἐγένοντο δεκταὶ αἱ ἀθλοθεσίαι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔξ 1.000.000 δρχ. καὶ **Μ. Ζωτιάδου** ἔξ 1.000.000 δρχ. τῶν ὄρων τῶν ἐπωνύμων βραβείων καθορισθησομένων ὑπὸ τῶν οἰκείων Τάξεων τῆς Ἀκαδημίας.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΦΑΚΕΛΩΝ

Κατόπιν αἰτήσεων τῶν ἐνδιαφερομένων ἐγένετο δεκτὴ ἡ κατάθεσις ἐν τῷ ἀρχεῖῳ ἐσφραγισμένων φακέλων ὑπὸ τῶν κ. 1) **Σ. Γκεξεργλή**, 2) **Ι. Μπούμα**, 3) **Θ. Σιώκου**, 4) **Π. Κριτοπούλου**, 5) **Μ. Λουκίδου** καὶ 6) **Μ. Κουτσογιάννη**.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Χ. ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ.— Τὰ ὑλικά τῆς ἀνοικοδομήσεως.

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΑ.— Τὸ ὀφθαλμοσκόπιον Ἀνδρέου Ἀναγνωστάκη, ὑπὸ **Γ. Φ. Κοσμετάτου**.

Μία τῶν σπουδαιοτέρων ἐπιστημονικῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ διατελέσαντος πρώτου καθηγητοῦ τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1856—1897) ἀοιδίμου Ἀνδρέου Ἀναγνωστάκη εἶναι καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθὲν ὀφθαλμοσκόπιον, τὸ ὁποῖον εἶναι γνωστὸν ὡς Ὀφθαλμοσκόπιον Ἀναγνωστάκη. Περὶ τοῦ ὄργανου τούτου, ὅπερ ἀνεῦρον μεταξὺ τῶν διαφόρων κειμηλίων τοῦ Ὀφθαλμιατρείου Ἀθηνῶν, θ' ἀνακοινώσω σήμερον ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ.

Ὡς γνωστὸν τὸ ὀφθαλμοσκόπιον, ὄργανον χρησιμεῦον διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐφευρέθη τὸ ἔτος 1851 ὑπὸ τοῦ διασχήμου Helmholtz

Καθηγητοῦ τῆς Φυσιολογίας ἐν Königsberg. Διὰ τοῦ ὄργανου τούτου ἐμελετήθη ὄχι μόνον ὁ βυθὸς τοῦ φυσιολογικοῦ ὀφθαλμοῦ ἀλλὰ καὶ τὰ νοσήματα αὐτοῦ, ἄγνωστα μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περιλαμβανόμενα δὲ ὑπὸ τὸν γενικὸν καὶ ἀόριστον ὄρον ἀμαύρωσις.

Τὸ ἀρχικῶς ὅμως ἐφευρεθὲν Ὀφθαλμοσκόπιον ὑπὸ τοῦ Helmholtz καθὼς καὶ τινὰ ἄλλα κατόπιν τούτου, ὡς τοῦ Coccius, Ruete κ.τ.λ. ἦσαν πολύπλοκα καὶ δύσχρηστα, ὀλίγοι δὲ ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ, εἶχον ἐξοικειωθῆ εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ τὸ Ὀφθαλμοσκόπιον ἦτο τελείως ἄγνωστον.

Εἰς τὸν Ἀνδρέαν Ἀναγνωστάκη ἀνήκει ἡ τιμὴ τῆς ἀπλοποιήσεως τοῦ Ὀφθαλμοσκοπίου, ἐπομένως καὶ ἡ εὐκολωτέρα χρησιμοποίησις, καθὼς καὶ ἡ εἰσαγωγή τοῦ ὄργανου τούτου ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα οὗτος ἐπέδειξε τὴν χρῆσιν αὐτοῦ εἰς τὴν Κλινικὴν τοῦ ὀφθαλμοχειρουργοῦ Desmarres τῶν Παρισίων, ἀφοῦ ἤδη εἶχε διδαχθῆ ὁ Ἀναγνωστάκης τὴν Ὀφθαλμοσκοπίαν ἐν Βερολίῳ ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ διασήμου ὀφθαλμολόγου καὶ πατρὸς τῆς Ὀφθαλμολογίας Albrecht v. Graefe.

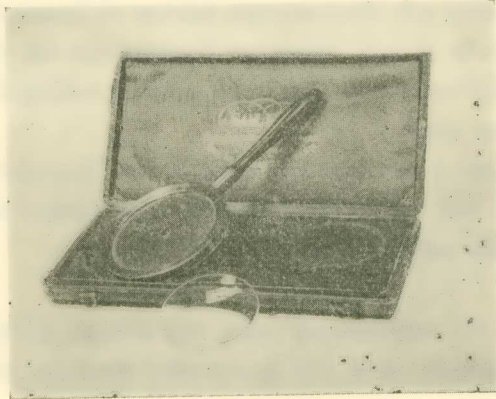
Ἐν πρώτοις, ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὸ Ὀφθαλμοσκόπιόν του ὁ Ἀναγνωστάκης ἐν τῇ πρώτῃ ἐκτενεῖ δημοσιεύσει του ἐν τοῖς Annales d' Oculistique τὸ ἔτος 1854 καθὼς καὶ ἀργότερον ἐν τῷ συγγράμματί του περὶ Ὀφθαλμικῶν παθῶν (βιβλίον Α', 1874, σελ. 21).

« Αἱ πρώται ὀφθαλμοσκοπικαὶ συσκευαὶ ἦσαν μᾶλλον ἢ ἦττον πολυσύνθετοι καὶ »
 « οὐχὶ προσφευῖς εἰς καθημερινὴν χρῆσιν τούτου δ' ἕνεκα περιορίσθη τὸ κατ' ἀρχὰς »
 « ἡ χρῆσις τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἰατρῶν ὅσοι εἶχον ἀρκετὰς ἀφορ- »
 « μὰς καὶ καιρὸν πρὸς τὰς μακρὰς ἀσκήσεις. Πρόχειρος λοιπὸν παρίστατο ἡ ἀνάγκη »
 « τῆς ὡς οἶόν τε ἀπλοποιήσεως, ἵνα ἀποβῇ ἡ ὀφθαλμοσκοπία μέθοδος κοινὴ καὶ ἐφικτὴ »
 « πᾶσι τοῖς ἰατροῖς. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατεσκευάσαμεν ἐν Παρισίοις (ἐν τῷ οἴκῳ »
 « Soleil¹) τὸ ἀντικρὺ εἰς φυσικὸν μέγεθος ἰχνογραφημένον Ὀφθαλμοσκόπιον. Ἔστι »
 « δὲ τοῦτο κάτοπτρον κοῖλον ὀκτῶ περίπου δακτύλων τὴν ἐστιακὴν ἀπόστασιν, τετριμ- »
 « μένον κατὰ τὸ κέντρον χωνοειδῶς καὶ κρατούμενον διὰ βραχείας λαβῆς, παράκεινται »
 « δ' αὐτῷ ἐν τῇ θήκῃ δύο κυρταὶ ὕαλοι ἀρθ. 2 καὶ 3 πρὸς σύστασιν τῶν ἀναστρόφων »
 « εἰδώλων.» (ἰδ. εἰκόνα)

Μετὰ τινὰ ἔτη ὁ Ἀναγνωστάκης ἐτροποποίησε τὸ ὀφθαλμοσκόπιόν του ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον καὶ συνεχίζει: « Ἴνα ἀποβῇ ἔτι μᾶλλον εὐκόμιστον μετεβάλομεν αὐτὸ »
 « τῷ 1857 εἰς σχῆμα κοινοῦ διόπτρου μεταλλικοῦ ἢ ὑελίνου κοίλου διατρήτου τὴν

¹ Τὸ ὀφθαλμοσκόπιον Ἀναγνωστάκης, εἶχε τοιαύτην διάδοσιν ὥστε ὁ οἶκος Soleil ἐπώλησε 800 ἐν διαστήματι ἕξ μηνῶν.

»μεσότητα, οἷον φαίνεται ἐν τῇ ὀπισθεν εἰκόνι (εἰκ. 2). Ὡς συνακτικὴ ὕαλος χρησι-
 »μεύει ἐνταῦθα ὁ κυρτὸς φακός, ὃν ὀφείλει νὰ φέρῃ ἀεὶ ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτοῦ ὁ χει-

᾽Οφθαλμοσκόπιον Ἄνδρ. Ἀναγνωστάκη

»ρουργὸς πρὸς πλάγιον φωτισμὸν τῶν κατ' ἐπιπολὴν μορίων τοῦ πάσχοντος ὀφθαλμοῦ·
 »οὕτω δ' ἔχον δύναται νὰ φορῇ αὐτὸ ἐξηρητημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου καθάπερ τὰ
 »συνήθη δίοπτρα, τοσοῦτω μᾶλλον ὅτι χρησιμεύει οὐ μόνον πρὸς ὀφθαλμοσκοπίαν,
 »ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐξέτασιν πολλῶν ἀνοικτῶν κοιλοτήτων, οἷον τε τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου,
 »τοῦ φάρυγγος, τοῦ κολεοῦ, τοῦ ὀρθοῦ ἐντέρου κλπ.»

Εἰς τ' ἀνωτέρω ἔχω νὰ προσθέσω καὶ τὰ ἐξῆς: Ἡ ὀνομασία ᾽Οφθαλμοσκόπιον
 ἐδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἄναγνωστάκη, (ὡς ἀναφέρεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ
 Hirschberg), ὅστις προσέθεσε μάλιστα καὶ τὸν ὄρον ᾽Οφθαλμοσκοπία διὰ τοῦ
 ὁποίου δηλοῦται ὁ τρόπος τῆς ἐξετάσεως τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ διὰ τοῦ ὀφθαλ-
 μοσκοπίου. Κατὰ τὸν Hirschberg ἡ ὀνομασία ᾽Οφθαλμοσκόπιον τρία ἔτη μετὰ τὴν
 ἐφεύρεσιν τοῦ ὀργάνου τούτου διεδόθη καὶ εἰς Γερμανίαν, ἔνθα ἦτο γνωστὸν ὑπὸ
 τὸ ὄνομα ᾽Οφθαλμοκάοπτρον (Augenspiegel). Ὁ ὄρος ὅμως ὀφθαλμοσκόπιον ἦτο
 γνωστὸς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ὀργάνου τούτου ὑπὸ
 τοῦ Helmholtz, διὰ τοῦ ὁποίου ὅμως ἠγνόουν τὴν ἔμμεσον ἢ μακροσκοπικὴν ἐπισκό-
 πησιν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὁ ὑπὸ τοῦ Ἄναγνωστάκη καθορισθεὶς ὄρος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς
 ἐξετάσεως τοῦ βυθοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ διεδόθη ταχέως εἰς σύμπαντα τὸν ἐπιστημο-
 νικὸν κόσμον, παραμένει δὲ οὕτως καὶ μέχρι σήμερον. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συγγραφικῆς
 ἀπόψεως ὁ Ἄναγνωστάκης μεγάλως συνέβαλεν εἰς τὴν διάδοσιν καὶ περιγραφὴν τῆς
 ὀφθαλμοσκοπίας ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ ναὶ μὲν πρὸ αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὰ ἔτη
 1851 καὶ 1852 ἀτελεῖς τινες ἐργασίαι σχετικαὶ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ὑπὸ τῶν
 Donders, Follin καὶ τοῦ Marsall de Martigny, ἀλλ' ὁ Ἄναγνωστάκης εἶναι

ὁ πρῶτος, ὅστις ἐδημοσίευσεν ἐν Γαλλίᾳ ἐν τοῖς Annales d'Oculistique τὸ ἔτος 1854 συστηματικὴν ἐργασίαν περὶ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου καὶ τῆς ὀφθαλμοσκοπίας, περιέγραψε δὲ καὶ ἀπεικόνισε τὸν φυσιολογικὸν καὶ παθολογικὸν βυθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἡ δημοσίευσις αὕτη τοῦ Ἀναγνωστάκη ἐκίνησε τὸ ζῶηρον ἐνδιαφέρον τῶν τότε ὀφθαλμολόγων, ἔγινε δὲ ἀφορμὴ περαιτέρω δημοσιεύσεων ἐπὶ τῆς ὀφθαλμοσκοπίας, περὶ τῆς ὁποίας οἱ Γάλλοι ἐπιστήμονες εἶχον ἀρχικῶς πολλὰς ἀμφιβολίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν χρησιμότητα αὐτῆς.

Τοιαύτη ἦτο λοιπὸν ἡ σπουδαιοτάτη συμβολὴ τοῦ Ἀναγνωστάκη εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου καὶ τῆς ὀφθαλμοσκοπίας, ἣτις ἐγένετο πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς τούτου εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς ἡλικίαν 27 ἐτῶν.

Εἰς τ' ἀνωτέρω θὰ προσθέσωμεν χάριν τῆς ἱστορίας καὶ τὰς διαφόρους ἀντιρρήσεις, αἵτινες ἐξηγέχθησαν μετὰ τὴν πρωτότυπον ἐπιπόνησιν τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου Ἀναγνωστάκη.¹

Μετὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω πρώτην δημοσίευσιν τοῦ Ἀναγνωστάκη τὸ ἔτος 1854, ὡς γράφει ὁ Ἰατρόπουλος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως (ἐν τῇ περὶ Ἀναγνωστάκη νεκρολογίᾳ του). «Ἰατρός τις ἐκ Βιέννης ἤρξατο νὰ ζητῇ προτεραιότητα διὰ τὸ ὀφθαλμοσκόπιόν του, ὅπερ ὠμοιάζεν ἀρκούντως ἀλλ' ἦτο κατὰ τι συνθετικώτερον» (τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου τοῦ Ἀναγνωστάκη) καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ἤθελε νὰ λέγῃ, ὅτι ὁ Ἀναγνωστάκης εἶχεν οἰκιοποιηθῆ τὸ σχέδιον αὐτοῦ, μαθὼν τοῦτο κατὰ τὴν ἐν Βιέννῃ διαμονὴν (τοῦ Ἀναγνωστάκη), ὅτε εἶχεν ἐπισκεφθῆ αὐτόν.»

«Ἐτι χειρότερον συνέβη (ἐξακολουθεῖ γράφων ὁ Ἰατρόπουλος), μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀναγνωστάκη ἐκ Παρισίων, ὁ Ἄγγλος ἰατρός Bader ἐπισκεφθεὶς ἐν Παρισίοις τὴν κλινικὴν τοῦ Desmarres ἐβεβαίωσεν αὐτόν, ὅτι τὸ λεγόμενον ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Ἀναγνωστάκη ἦτο γνωστὸν καὶ ἐν χρήσει ἀπὸ πολλοῦ ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ καθηγητοῦ Graefe (ἐν Βερολίῳ), ἐνθα ἐσύχναζεν ὁ Ἀναγνωστάκης.» Ὁ Desmarres ἐπηρέασθη τοσοῦτον ἐκ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης τοῦ ἰατροῦ Bader, ὥστε ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τοῦ συγγράμματός του περὶ ὀφθαλμικῶν παθῶν, (Παρίσιοι 1858) ἔγραψεν τὰ ἐξῆς: «Τὸ ἐν Παρισίοις γνωστὸν (ὀφθαλμοσκόπιον) ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δρος Ἀναγνωστάκη ἐν Ἀθήναις, ἐπινοηθὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Graefe τοῦ Βερολίνου ἀξίζει ἰδιαιτέρας περιγραφῆς.» Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τόμῳ τοῦ συγγράμματος τοῦ ἰδίου, δημοσιευθέντος τῷ 1858, ὁ Desmarres προσθέτει καὶ τ' ἀκόλουθα: «Προτοῦ ἐγκαταλείψω τὸ ζήτημα τῆς ὀφθαλμοσκοπίας πρέπει νὰ εἶπω ὅτι δὲν εἶναι

¹ Ἐναυθὰ θεωροῦμεν καθήκον, ὅπως εὐχαριστήσωμεν τὸν φίλον συνάδελφον κ. Α. Γαβριηλίδην, ὅστις ἐχορήγησεν ἡμῖν παλαιὰ τινα συγγράμματα ἀφορῶντα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο.

»ὁ Ἀναγνώστῆς, ὅστις πρῶτος ἐφήρμοσε τὸ κοῖλον κάτοπτρον πρὸς ἐξέτασιν τῶν
»διαφανῶν μέσων τοῦ ὀφθαλμοῦ. Γνωρίζω ἀπὸ τὸν ἰατρὸν Bader ὅτι παρόμοια
»κάτοπτρα ἦσαν ἤδη ἐν χρήσει ἐν Βερολίῳ καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ἀναγνώστῆς
»παρηκολούθει τὴν διδασκαλίαν τοῦ Graefe, δὲν γνωρίζω δὲ εἰς ποῖον αἴτιον
»ἀποδώσω τὴν σιωπὴν ἣν ἐκράτησεν (ὁ Ἀναγνώστῆς) ἐπὶ τοῦ ζητήματος
»τούτου ἐν τῷ δημοσίευσμάτι του.»

Ἐξ ἄλλου ὁ Καθηγητὴς Hirschberg δεικνύει ὡσαύτως ἀμφιβολίας τινὰς ὡς
πρὸς τὸ ἀνωτέρω ζήτημα λέγων ἐν σελίδι 352 τοῦ 5ου τόμου τοῦ συγγράμματός
του περὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Ὀφθαλμολογίας, ὅτι ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Graefe ἐν Βερο-
λίῳ ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ μικρὸν κοῖλον ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Liebreich, ὅπερ ἦτο
ἐσμικρυσμένον σχέδιον τοῦ Ruete καὶ ὅτι τὸ ἔτος 1854 ὁ Ἀναγνώστῆς ἐδήλωσε
τὴν τροποποίησιν ταύτην ὡς ἰδίαν, ὁ δὲ Liebreich δὲν ἀντέτεινεν εἰς τοῦτο.

Τὰς ἀνωτέρω ἀντιρρήσεις ἠθέλησα νὰ διευκρινήσω, ἀνεδίφησα δὲ πρὸς τοῦτο τὴν
παλαιὰν καὶ νεωτέραν βιβλιογραφίαν καὶ ἔφθασα εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα.

Τρεῖς εἶναι αἱ κυρίως ἀντιρρήσεις 1) Ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀναγνώστῆς ἐπινοηθὲν
ὀφθαλμοσκόπιον ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ Ruete καὶ τοῦ Liebreich, 2) ἐὰν αἱ ὑπὸ τοῦ
ἰατροῦ τῆς Βιέννης διατυπούμεναι ἀντιρρήσεις εἶναι βάσιμοι καὶ 3) ἐὰν τὸ ὀφθαλμο-
σκόπιον τοῦ Ἀναγνώστῆς ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν ἢ εἰς τὸν διδάσκαλόν του v. Graefe ὡς
ὁ Trigt διατείνεται.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ζήτημα ἀποδεικνύεται σαφῶς, ὅτι τὸ ὀφθαλμοσκό-
πιον τοῦ Ruete διαφέρει τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου τοῦ Ἀναγνώστῆς, διότι τὸ μὲν
ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Ruete ἔχει διάμετρον μεγαλυτέραν τῆς τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου
τοῦ Ἀναγνώστῆς, ἂν καὶ πρόκειται καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις περὶ κοίλου κατό-
πτρου, ἡ δὲ ἐστιακὴ ἀπόστασις αὐτῶν εἶναι κατὰ πολὺ διάφορος. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς
τὸ ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Liebreich ἡ δημοσίευσίς τούτου ἐγένετο τὸ ἔτος 1857, ἐνῶ
τὸ ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Ἀναγνώστῆς ἦτο ἤδη γνωστὸν ἀπὸ τοῦ 1854.

Ὡς πρὸς τὸ δευτέρον ζήτημα τῶν ἀντιρρήσεων τοῦ Βιενναίου ἰατροῦ, τούτου τὸ
ὄνομα δὲν ἀναφέρει ὁ Ἰατρόπουλος, οὔτε ἠδυνήθη ν' ἀνεύρω τι σχετικὸν ἐν τῇ
βιβλιογραφίᾳ, ὡς ὅμως γράφει ὁ Ἰατρόπουλος, πρόκειται περὶ πολυπλοκωτέρου ὄργα-
νου ἢ τὸ ὀφθαλμοσκόπιον τοῦ Ἀναγνώστῆς.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τέλος τὴν τρίτην ἀντίρρησιν, ὅτι ἡ ἐπινοηθεῖσα τροποποίησις τοῦ
ὀφθαλμοσκοπίου ὑπὸ τοῦ Ἀναγνώστῆς δὲν ἀνῆκεν εἰς τοῦτον, ἀλλὰ εἰς τὸν Graefe
καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ἀληθές, διότι εἰς τὸ συνελθὸν Ὀφθαλμολογικὸν Συνέδριον τῶν
Βρυξελλῶν τὸ ἔτος 1857, ἔνθα συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῶν ὀφθαλμοσκοπίων καὶ τῆς
ὀφθαλμοσκοπίας, ἐδικαιώθη τελείως ὁ Ἀναγνώστῆς, διότι ἐδήλωσεν ὁ v. Graefe

διὰ τοῦ Liebreich ὅτι οὐδεμίαν ἰδέαν εἶχε περὶ τοῦ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενου Ὀφθαλμοσκοπίου, οὔτε δὲ ὁ Liebreich προέβαλε ζήτημα προτεραιότητος, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ καθηγητὴς Hirschberg.

Οὕτως ἔληξε τελειωτικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, παρέμεινε δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅτι ὁ Ἀναγνωστάκης εἶναι ὁ πρῶτος, ὅστις ἐπενόησε τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ Ὀφθαλμοσκοπίου καὶ ἤτις ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῶν κατόπιν κατασκευασθέντων ἀπλῶν καὶ συνθέτων ὀφθαλμοσκοπίων. Ἡ ἐπινόησις ἐπομένως τοῦ Ἀναγνωστάκη ἀποτελεῖ τιμὴν ὄχι μόνον διὰ τὴν Ἑλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν διεθνή Ἐπιστήμην.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ophthalmoscope du Dr Anagnostakis. *Gazette des Hôpitaux*, Décembre 1853, *Annales d'Occulistique*, 31, 1854, p. 51 Paris).
2. ANAGNOSTAKIS, A.—Essai sur l'exploration de la rétine et des milieux de l'œil sur le vivant, au moyen d'un nouvel Ophthalmoscope. *Annales d'Occulistique*, 31, p. 61 et 107, 1854 Paris.
3. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ, Α.—Περὶ τῶν ὀφθαλμικῶν παθῶν. Βιβλ. Α' σ. 21, Ἀθήναι, 1874.
4. ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗ, Β.—Α. Αναγνωστάκης. Ὁ θεμελιωτὴς τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ὀφθαλμολογίας. *Δελτίον Ἑλλ. Ὀφθαλ. Ἐταιρείας*, ἔτ. 1943, σ. 168.
5. FOLLIN, E.—Leçons sur l'application de l'ophthalmoscope, Paris, 1859.
6. HELMOLTZ, H.—Beschreibung eines Augenspiegels zur Untersuchung der Netzhaut in lebenden Auge (περιγραφή τοῦ Ὀφθαλμοσκοπίου ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 2 ἐργασίᾳ τοῦ Ἀναγνωστάκη, σ. 66).
7. HIRSCHBERG, J.—Geschichte der Augenheilkunde. Α' μέρος σ. 87, 103, 109, 113, 114, 1918, 3, Κεφ. 12ον σ. 103, 1915 καὶ Κεφ. 13ον σ. 350, 1915-18. Berlin. In Graefe-Saemisch, Handbuch der gesamten Augenheilkunde. Berlin, 1897-1918.
8. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ.—Νεκρολογία Α. Ἀναγνωστάκη. *Πρακτικὰ Βιολογικῆς Ἐπιτροπῆς Κωνσταντινουπόλεως*, 27, σ. 105, Κωνσταντινούπολις.
9. ΠΑΡΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Γ.—Νεκρολογία Α. Ἀναγνωστάκη. *Annales d'Occulistique*, 117, σ. 401, 1897.
10. ΚΟΥΖΗ, Α.—Ἐκατονταετηρὶς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τεῦχος Α', 1937.
11. ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΥ, Γ.—Ἐκατονταετηρὶς τοῦ Ὀφθαλματρείου Ἀθηνῶν (1843-1943). *Δελτίον Ἑλλ. Ὀφθαλμολογικῆς Ἐταιρείας*, ἔτ. 1943, σ. 120 καὶ 162.
12. ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΥ, Γ.—Ὀφθαλμολογία, 1937.
13. ΜΕΡΜΗΓΚΑ, Κ.—Τὸ ποιητικὸν ἔργον Α. Ἀναγνωστάκη. *Πρακτικὰ Ἱατρικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν*, ἔτ. 1925.
14. LANDOLT, E.—Die Untersuchungsmethoden des Auges. Graefe-Saemisch, Handbuch der gesamten Augenheilkunde. T. IV, 1904, S. 71.
15. TRIGT.—In. Jamain. *Archives d'Ophtalmologie*, T. V, 1855, p. 5.
16. WECKER et LANDOLT.—Traité d'Ophtalmologie. T. I, 1880, p. 855.